

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 11. februarja 1874.

O b s e g: Nekoliko o umetnem gnoju. — Nova iznajdba za namakanje travnikov. — Čebelarjem v prevdarek. — Vsi ne morejo biti gospōda. — Bismark in pa vėliki škof Ledohovski. — Žaba-žabica. — Slovansko slovstvo. — Mno-govrstne novice. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Nekoliko o umetnem gnoju.

Spisal Fr. Kuralt.

Najnavadnejše načelo poljedelstva nekđaj bilo je triletno obdelovanje zemlje, in sicer tako, da je ena tretjina zemlje počivala, dve tretjini ste se pa vsako leto obdelovale. Ko se je pa ljudstvo od leta do leta množilo, zemlje za poljedelstvo pa zarad tega vendar ni več, marveč še manj bilo, se je zapustilo načelo tri-letnega obdelovanja zemlje, in nadomestilo s koloba-renjem. Zemlja pri kolobarenju ne sme več počivati; sili jo poljedelec, da mu enkrat ali celó dvakrat vsako leto rodi, ter tako njegovo družino redi in mu trud in stroške povrne.

Zemlja pa poljedelcu samo takrat neutrudljiva ro-diteljca ostane, kedar tudi on svojo dolžnost proti njej spolne. Dolžnost njegova pa je, da tudi on zemlji dá to, česar potrebuje, — da jej namreč v podobi gnoja vse povrne, kar jej je vzel v podobi različnih pri-delkov.

Najnavadnejši gnoj ima poljedelec v živinskem ali hlevskem gnoju. Da je ta gnoj najboljši in naj-bolj naraven, ter da ima vse dele v sebi, katerih rast-line za hrano potrebujejo, to priznavajo tudi najbolj učeni poljedelci, kakor tudi najslavnejši kemikarji, na pr. Liebig, Wolf itd. Živinski gnoj ne povrne zemlji samo to, kar so jej rastline vzele, ampak on zboljšša tudi zemljo, ilovnato zemljo rahljá, kremenasto naredi bolj zateglo, mrzlo greje, pretoplo pa hladi.

Vse to doseči je pa le z dobrim gnojem mogoče, nikakor pa ne le z izprano steljo, katera se, žali-bog, dandanes še pri tolikih gospodarjih vidi, ima imé gnoja, pa gnoj ni.

Ali pa ima poljedelec toliko hlevskega ali živinskega gnoja, da more zemlji z njim povrniti vse to, kar jej je on s svojimi pridelki vzel?

To hoĉemo ob kratkem pregledati.

Poljedelec žanje in dobi od zemlje zrnje in slamo, prideluje pa tudi perje in podzemljice. Vsi ti pridelki vzeli so iz zemlje sebi potrebno hrano, nekoliko so je dobili tudi iz zraka. Zrnja poljedelec nekoliko porabi za svoj živež, nekoliko za živinsko piĉo, nekoliko ga pa na trgu prodá, ter si za ta denar nakupi drugih po-trebnih stvari. Ravno taka je tudi z podzemljicami. Slamo porabi poljedelec nekoliko za škopo, nekoliko za steljo in piĉo, nekoliko je pa še prodá. Perje porabi

za živinsko piĉo, ali ga pa še celó v kakem kotu brez vse koristi segnjiti pusti. Mi dobimo tedaj gnoj samo od onih rastlin, katere prekuhane kakor odpadki pri-dejo od ĉloveka ali pa od živine in pa od onih, ki smo jih porabili za steljo. Mi moremo zemlji tedaj povrniti samo to, kar so jej ravno te rastline odvzele. Za rast-line pa, katere je poljedelec prodal, na priliko zrno, slamo, podzemljice, ali pa v podobi mesa, špeha, volne itd. in pa za one, katere je živina sama upotrebila za svoje zgubljene moĉi, ali pa vožna živina kakor odpadke na cesti pustila: za vse te rastline poljedelec nima gnoja, toraj tudi zemlji ne more povrniti tega, kar so jej te rastline vzele. Zemlja bi začela pėšati, pridelki bi bili od leta do leta manjši, ko ne bi imel poljedelec sred-stva, si sam gnoj pripraviti in zemlji tudi za te rast-line njeno hrano povrniti. In tak gnoj, katerega si po-ljedelec brez stroškov lahko sam napravi, je mešanec (kompost). Dobro pripravljen mešanec je toliko vreden, kakor dober gnoj. Dr. Frank je po pravici rekel v svojem ĉasu: „Jaz sem prepriĉan, da pri pomanjkanji hlevskega gnoja je poljedelcu samo z mešancem mogoĉe svoje pridelke pomnožiti.“ Stöckhardt imenuje kup mešanega gnoja „hranilnico gnoja“, v katero poljedelec odpadke svojega gospodarstva spravlja, ki bi se drugaĉ brez vsake koristi zametali. Tukaj pa postanejo velik kapital, kateri mu kasneje zdatne obresti donaša.“

(Dalje prihodnjiĉ.)

Nova iznajdba za namakanje travnikov.

Na znanje našim posestnikom.

Vsaka voda ni dobra na travnik, — tako pravi marsikateri kmet; al Ĉehi in za njimi tudi Korošĉi, gornji Štajerci, Moravci in drugi so izpriĉali, da vsaka voda je dobra na travnik, ako se le prav rabi. Na Ĉe-skem, Koroškem in drugod imajo moĉilnike, v ka-tere vodo vjemajo, in jo vsak večer ali vsako jutro po travniku izpusté; ĉe pa voda sama na sebi ni dobra, denejo nekoliko gnoja v moĉivnik, kar se prav obilno izplaĉa. Koliko več sená se po takem namakvanji trav-nikov pridelá, to Ĉehi, Korošĉi in drugi dobro vedó. Vendar se tako moĉenje travnikov dozđaj ni móglo zeló razširiti, ker zapiranje in odpiranje zatvornice moĉilnika je stalo 6 do 10 gold. na leto, ĉe je mo-ĉilnik blizo kake hiše bil; ako je pa travnik z moĉil-nikom daleĉ od hiše bil, kar se veĉidel primeri, se je pa odperanje in zapiranje zatvornice v moĉilniku le ta-krat izplaĉalo, ako bilo je več travnikov in tedaj več

rife. Referenti so v ta namen dobili od svojih inšpektorjev kopita, po katerih naj delajo.

V račun navadne deželne mere obresti (činža), to je po §. 26., tistega činža, katerega za zemljišče dani denar zares nese, se je pa vrnila velika napaka, namreč ta, da se je previsoki stari grunti davek na Kranjskem, ki ga more vendar enkrat konec biti, vzel v novo cenitev; k vsi kupščini zraven prepisnine so se namreč prišteli še na kapital izrajtani (kapitalizirani) davki z dokladami vred; ta znesek so razštel (dividirali) z mero površine (Flächenmass) in tako izrajtali kupščino enega orala in po tem v deželi navadno mero obresti ali činža, ki ga daje zemljišče.

Naš sedanjí zemljiški davek pa je previsok; to vé ves svet; to je pripoznal c. kr. davkarje načelnik pl. Felsenbrun v svoji statistiki leta 1866; to je pripoznal presvitli cesar sam z milostnim svojim sklepom, da se vsako leto preobloženim odpiše nekoliko davka, — in zdaj, zdaj se pa ta previsoki stari kapitalizirani davek z dokladami všteva kupščini (Kaufschilling)! Ali je po takem čuda, da je vrednost kupa (Kaufwerth) viša, kakor je v resnici dandanes? Da! večkrat je pri prodanih zemljiščih kapitalizirani zemljiški davek viši kot kupščina sama, večidel pa je vsaj tako visok, da se kupščina ne sklada z navadnimi razmerami.

Pritožnik naj vzame te od referentov narejene izkaze v roke in jih na tanko presodi, pa bode videl, da tak v deželi navadni proračun obresti s kapitaliziranim velikim zemljiškim davkom ne more veljati za cenilni pomoček po §. 26.

Nikar ne verjemite, da unidan na svitlo dane tarife so že zadnja beseda! Zdaj bodo na Dunaji pri centralni komisiji še enkrat pretresane in s sosednimi deželami izenačene. Če se iz Kranjske dežele ne pošlje mož na Dunaj, ki je izveden v vsem tem, potem pa križ Božji!

Fr. Schollmayr.

Nekoliko o umetnem gnoju.

Spisal Fr. Kuralt.

(Dalje.)

Mnogim našim gospodarjem je že znano, kaj da je mešanec (kompost), al malo jih je še, da bi ga napravljali. Naredite si, dragi gospodarji, poleg gnojščaja mo, v njo metajte ves plevel, vse skedenske pleve, vse smeti, ves pepel in lug, vso sipačo, odpadli zid, človeške odpadke in scavnico iz sekretov, gnoj in perje od kuretine, kosti in mrtvo žival. Vse to zmešajte dobro z zemljo, polite ta kup večkrat z gnojnico, vsaki mesec ga enkrat premečite, potem zopet z gnojnico polite in da se kup ne posuši, pokrite ga z gnojem, s slamo ali pa s strtlino.

Na taki način boste dobili izvrsten gnoj, kateri je posebno dober za travnike in deteljšča.

Mešanec je bil ob času, ko je kolobarenje nastalo, najboljši gnoj pri pomanjkanju hlevskega gnoja. Ko je pa poljedelstvo od dne do dne na podlagi kolobarenja zmirom bolj napredovalo, in so se od zemlje zmirom obilnejši pridelki zahtevali, primanjkovalo je zmirom tudi bolj gnoja.

Hlevski gnoj in mešanec nista zadostovala, da bi se zemlji moglo povrniti vse, kar je ona poljedelcu dala. Tudi hlevski gnoj in mešanec nimata zmirom toliko potrebnih hranilnih delov, da bi zadostovali vsem rastlinam. Posebno jim pa v revni zemlji primanjkuje rudninskih hranilnih delov, kateri so rastlinam po glavitna hrana.

Kako neobhodno potrebni so pa vsi hranilski deli k rasti rastlinski, da se nahajajo v zemlji, to nam

dokazuje sledeči poskus na gospodarski akademiji v Götting-u.

Poskus so naredili s turšico. Zrno kalilo je v steklenih skledicah, v katerih je bilo malo vode na dnu, in je bilo tako pokrito, da je lahko zrak na njega deloval. Tretji dan bile so kalí in koreninice 5 milimetrov dolge. Postavili so to kal v cevke (Reagensrohr) z destilirano vodo napolnjene, tako, da so bile samo koreninice z njo v dotiki, kal pa ne. — To poskustvo je pokazalo, da rastline tudi v vodi — brez zemlje — izrastejo, da so le v vodi vsi oni deli rastlinske hrane raztopljeni, kateri so rastlinam za njihov živež potrebni.

V prvi cevki bili so vsi rastlinski deli raztopljeni, katere turšica k rasti potrebuje. Turšica izrastla je tako lepa, z vsemi svojimi deli, kakor v dobri zemlji.

V drugi cevki ni bilo amonijaka. Turšica zaostala je kmalu v svoji rasti in postala je blede.

V tretji cevki manjkalo je gnilca. Od početka rastla je turšica prav lepo, al kmalu je zaostala. Steblo bilo je slabo, perje šiljato (spitzig) in zdolej rdečo.

V četrti cevki ni bilo natrona. Rastlina bila je v početku skoraj boljša kakor pa pri prvem poskusu, kasneje pa je zaostala v svoji rasti.

V peti cevki manjkalo je kalija. Turšica je kmalu poginila.

V šesti cevki izpustili so apno. Kmalu se je opazilo, da rastlina noče več rasti.

V sedmi cevki izpustili so magnezijo. In tudi tukaj je rastlina kmalu svojo rast dokončala.

Jednako bilo je tudi v zemlji. Oves brez kremenaste zemlje je polegel, popledel in bil je gladek. Brez apnene zemlje zaostal je že pri drugem perju. Brez apna in natrona bil je samo 3 palce dolg. Brez magnezije bil je slab in je polegel.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske skušnje.

* *Kako vinograde obvarovati spomladanskega mraza (slane).* — Na Francoskem pričujejo skušnje, da edino le s kadenjem moremo trte obvarovati slane. Treba je zato, da se zažiga taka tvarina, ki napravlja gost dim, ki se nizko nad nogradom razširja. Za to so najpripravišje pleve, ki se znesejo na kupe. Ko kaže toplomer, da je gorkota pod ničlo, se zažgo; te napravijo nizko razširjajoč se dim, ki gosto pokriva tla nograda in tako obvaruje zemljo prehudega izhlapevanja in ohlajenja, in s tem tudi trte pozeblíne. Paziti se pa mora, da se nanosijo kupi na ono stran, od katere pihljá veter, ki goni dim po celem nogradu. Najboljše bi bilo, ko bi vsi trtorejci iste gorice skupno skrbeli tako dim napraviti. Zato kličemo zopet po združenji; v družbi je moč!

* *Kako se napravljajo koli (raklje) trpežni?* — Navadno se obžgó koli na spodnjem koncu, ki pride v zemljo. Veliko boljše napravimo to, ako namakamo kole v vodi, v kateri je nekoliko vitriola razstopljenega, in sicer na 7 bokalov vode 1 bokal bakrenega vitriola (Kupfervitriol). Koli ostanejo v tej razstoplini kakih 14 dni; če so prav močni ali debeli, tudi do 30 dni. Tako pripravljeni koli ostanejo zelo stanoviti.

* *Poskušati cepiče.* Če dobimo cepiče, ki so nekoliko suhi ali se nam vsaj dozdevajo vže veli, moremo se hitro o tem prepričati, če jih denemo v posodo, z vodo napolnjeno, in jo stavimo na sonce ali drug gorak kraj. Čez 24 ur vzamemo cepiče iz vode in zakopljemo v zemljo na senčnem kraju; 2—3 dni potem je pogledamo, in kmalu se prepričamo, ali se dajo še porabiti, to je, če so zeleni postali, ali so popolnoma vsahnili.

V Sežanskem (Sesana), edinem vrstilnem okraji, ki se mejí s Postojnskim okrajem, so načrtane tarife tako-le:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Njive . .	15 gl. — kr.	11 gl. — kr.	8 gl. — kr.	5 gl. — kr.	3 gl. — kr.	1 gl. 10 kr.
Senožeti .	18 „ — „	10 „ 50 „	5 „ 50 „	3 „ — „	1 „ 20 „	— „ — „
Vrti . .	26 „ — „	20 „ — „	15 „ — „	11 „ — „	— „ — „	— „ — „
Vinogradi .	25 „ — „	20 „ — „	13 „ — „	8 „ — „	3 „ 50 „	— „ — „
Pašniki .	1 „ 20 „	— „ 60 „	— „ 5 „	— „ — „	— „ — „	— „ — „
Gozdi . .	4 „ 25 „	3 „ 50 „	2 „ — „	1 „ — „	— „ — „	— „ — „

V Celjskem vrstilnem okraji (Cilli) II., ki se mejí s Kamniškimi okraji, so tarife načrtane tako-le:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Njive . .	20 gold.	14 gold. — kr.	10 gold. — kr.	7 gold. 50 kr.	5 gold.	3 gold.	1 gold. 75 kr.
Senožeti .	25 „	20 „ — „	15 „ — „	11 „ — „	8 „	5 „	2 „ 70 „
Vrti . .	20 „	14 „ — „	10 „ — „	— „ — „	— „ — „	— „ — „	— „ — „
Vinogradi .	12 „	6 „ — „	4 „ — „	— „ — „	— „ — „	— „ — „	— „ — „
Pašniki .	6 „	3 „ 75 „	1 „ 35 „	— „ 50 „	— „ — „	— „ — „	— „ — „
Planine .	1 „	— „ 50 „	— „ 20 „	— „ — „	— „ — „	— „ — „	— „ — „

V Brežicah (Rann); ta cenilni okraj se mejí s Krškim; tarife so načrtane tako-le:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Njive . .	23 gl. — kr.	18 gl. — kr.	14 gl. 11 gl. — kr.	9 gl. — kr.	6 gl. 50 kr.	3 gl. 50 kr.	2 gl.	
Senožeti .	28 „ — „	22 „ 50 „	17 „ 13 „ 50 „	10 „ 50 „	7 „ 50 „	5 „ 50 „	3 „	
Vrti . .	31 „ — „	24 „ 50 „	18 „ 11 „ 50 „	— „ — „	— „ — „	— „ — „	— „	
Vinogradi .	35 „ — „	29 „ — „	18 „ 14 „ — „	10 „ — „	6 „ 25 „	2 „ 30 „	— „	
Pašniki .	7 „ — „	5 „ — „	4 „ 2 „ 60 „	1 „ 50 „	— „ 50 „	— „ — „	— „	
Gozdi . .	3 „ 70 „	2 „ 70 „	2 „ 1 „ 40 „	— „ 80 „	— „ 40 „	— „ — „	— „	

Opomba. Če katera številka ni prav, naj blagovoli dotična okrajna komisija to nam očitno naznaniti, da županije morejo prav reklamirati.

Vzemite zdaj tarife svojega domačega okraja v roke; primerite tarife vaše soseske s temi z ozirom na to, kakošna je vaša zemlja in una, — kakošno podnebje pri vas in tam, — kakošne razmere gospodarske tu in tam, — kjer se pridelki lože in bolje spečajo in vse drugo, kar se mora v poštrevzeti pri odložbi čistega doneska (Reinertrag), potem boste v stanu vsaj ne kako presoditi tarife sosednih okrajev.

Gledé na Primorsko berite tehtni govor poslanca dr. Pajerja v lanskem deželnem zboru Goriškem, — gledé na Koroško stavite si pred oči, da v Velikovski okrajni cenilni komisiji so bili izvrstni izvedeni možaki, ki imajo glavo in srce na pravem mestu, in da deželni komisiji na čelu je stal referent, ki zasluži, da se mu vsak Korošec ponižno odkrije.

Kako se je na Štajarskem postopalo pri računstvu tarif, nam je sicer dobro znano, vendar je to stvar reklamantov, da najdejo vzrok tako čuda velicih razločkov. Mi za zdaj o tem še ne moremo govoriti.

Še en svét: Vse županije enega cenilnega okraja naj se, kolikor mogoče, združijo skupaj v eno pritožno vlogo.

Nekoliko o umetnem gnoju.

Spisal Fr. Kuralt.

(Konec.)

Tudi hlevski gnoj, pomešan z gvanom ali pa s fosfati, je dober živež rastlinam, ker se mu s tem pomnože vsi oni deli rastlinske hrane, kateri so mu popred pomanjkovali ali pa jih je samo malo imel.

Največi pridelki so onda, ako se gnjilec pomešan s fosforno kislino za gnoj rabi. Vse eno je to, ako se kakor mineralične soli ali pa v organski zvezi kakor gvano, koščena moka itd. rabi. Angleškim poljedelcem je glavno načelo to, da hlevski gnoj se mora z drugim gnojem mešati, kateri ima mnogo gnjilca in fosfora, katerih hlevskemu gnoju več ali manj manjka.

Na koliko časa se mora s takim gnojem zopet na novo gnojiti, to pa je odvisno od zemlje, ali je boljša ali slabša, od rastlin in tudi od njegovega delo-

vanja na rastline. Perugvano deluje najbolje prvo leto, že manj drugo, in še manj tretje leto. Koščena moka pa po skušnjah najbolje stori drugo in tretje leto. Vidi se tedaj, kako dobro in koristno je to, ako se drug z drugim meša, da se njih delovanje na vse tri leta primerno razdeli.

Po dr. Wolfvih naznanilih deluje:

Imé gnoja:	Od 100 delov oddá rastlinam v		
	1. letu	2. letu	3. letu
Kri	90 delov	10 delov	— delov
Chilisalpeter . . .	100 „	— „	— „
Norveški gvano . .	60 „	25 „	15 „
Koščena moka . .	30 „	35 „	35 „
Perugvano	60 „	25 „	15 „
Poudretta *) . . .	65 „	25 „	10 „
Urate **)	65 „	20 „	15 „

Tudi to je zelo od zemlje odvisno: koliko takega gnoja se mora na en oral vzeti, kakor tudi od rastline, podnebja in dobrote gnoja. V mrzli zemlji ga je več potreba, kakor v gorki, slabega gnoja več, kakor dobrega; oljnate rastline ga zopet več potrebujejo, kakor žitne.

Navadno se rabi v suhem stanju, ker tak se lahko z roko strosi. Na Angleškem ga rabijo tudi pomešanega z gnojnico, ter ga potem tako polivajo po zemljišču. Tudi nas učijo skušnje, naj se nikar ne strosi ves na enkrat, ampak večkrat med tem, ko rastline rasto, po dvakrat ali trikrat, kajti zemlja se tako najbolje zboljša, rastline pa imajo zmirom v pravi meri hrane.

Umetni gnoj je od velike važnosti za poljedelstvo. Le z njegovo pomočjo mi zemlji lahko povrnemo to, kar smo jej z žetvo vzeli, le z njegovo pomočjo moremo zemljo prisiliti, da nam rodi obilno. Hlevski

*) Človeško blato podelano z gipsom, apnom in ilovico v prah.

**) Človeška scavnica tudi pomešana.

gnoj lahko z umetnim gnojem zboljšamo, ter mu lahko damo takih redilnih delov rastlinske hrane, katerih rastline najbolj potrebujejo.

Zatoraj, dragi poljedelci, pri pomanjkanju hlevskega gnoja rabite umetni gnoj, da vam zemlja ne opeša. Tako si pomnožite pridelke in po njih zboljšate svoje blagostanje.

Slovstvene stvari.

Prvo desetletje Matice slovenske.

O priliki 9. občnega zbora Matice slovenske je predsednik njen gosp. dr. Costa popisal desetletno delovanje njeno, po katerem vsak rodoljub lahko sam sodi stan njen in iz katerega svet vidi, kdo je dosihmal delal za narodni literarni zavod. Tako-le se glasi popis:

„Z najvišim sklepom 4. svečana 1864. leta so presvitli cesar Franc Jožef pravila Matice slovenske potrditi blagovolili. Deseto leto se je toraj končalo, odkar se je ta za duševni napredek slovenskega naroda tako važni zavod izbudil v življenje. Primerno in potrebno se mi zdi, pregledati, kaj da je Matica storila v tej desetletni dobi, kako je dosegala svoj namen, kako je rastla in na kateri stopinji je danes.

Matica šteje danes 5 častnih in čez 2300 drugih udov (med temi čez 400 ustanovnikov). On ima čez 100 poverjenikov v vseh okrajih slovenske zemlje, in stoji z 32 učenimi društvi v dejanski zvezi književne vzajemnosti.

Občnih zborov je bilo 8, odborovih skupščin pa 29.

Matično premoženje šteje zdaj čez 61.000 gold. a. v.

Veče doneske (namreč 500 gld. in več) so Matici darovali sledeči: Dr. Lovro Toman 10.000 gld.; Matija Debeljak 8243 gld.; hranilnica Ljubljanska 3000 gld.; dekan Rozman iz Konjic 1000 gld.; svetli dijakovski škof Josip Jurij Strossmayer 1000 gold.; presvitli cesar Franc Jožef 500 gld.; Fidelis Terpine 500 gld.; Anton baron Cojs 500 gld. Gosp. Peter Kozler pa je poklonil Matici 707 zemljevidov slovenske dežele in 470 imenikov (nad 700 gld. vrednosti) in gosp. dr. Lovro Toman plošče za krasne diplome, katere Matica daje tistim udom, ki jih želé.

Potrošila je Matica do sedaj 34.500 gold. in s tem na svetlo dala

1. Letopise.

1. Koledar za 1865. leto.
2. „ in letopis za 1867. leto.
3. „ in „ za 1868. „
4. „ in „ za 1869. „
5. Letopis za 1869. leto.
6. „ za 1870. „
7. „ za 1871. „
8. „ za 1872. in 1873. leto.

2. Zgodovinske in zemljepisne knjige.

9. Zgodovina slovenskega naroda. Spisal Ivan Terdina.
10. Vojvodstvo Kranjsko.
11. „ Koroško.
12. Slovenski Štajer, I. snopič.
13. „ „ III. „
14. Slovanstvo. Prvi del. Spisali Janez Majciger, Maks Pleteršnik in Božidar Raić.

3. Naravoslovske knjige.

15. Štirje letni časi. Po Rossmässlerji. Spisal Ivan Tušek.

16. Rudninoslovje. Po Fellöckerji, spisal France Erjavec.

17. Schödlerjeva knjiga prirode, I. del. Fizika.

18. „ „ „ II. del. Astro-

nomija in Kemija.

19. Schödlerjeva knjiga prirode, III. del. Mineralogija in Geognozija.

20. Živalstvo po Pokorniju, spisal Fr. Erjavec.

21. Rastlinstvo po Pokorniju, spisal Iv. Tušek.

4. Lepoznanska dela.

22. Pesni V. Vodnika.

23. Razna dela Jovan Vesel-Koseskega.

5. Jezikoslovno delo.

24. Slovnica českega jezika z berilom, spisal prof. Marn na Zagrebški gimnaziji.

6. Različna dela.

25. Olikani Slovenec, spisal Ivan Vesel.

26. Nauk o telovadbi. I. del.

27. Nauk o telovadbi. II. del.

7. Atlant.

28. Prvi snopič: Poluti — Evropa — Avstrija.

29. Drugi snopič: Azija — Severna Amerika — Južna Amerika.

30. Tretji snopič: Afrika — Avstralija — Evropska Rusija.

In v kratkem pride na svetlo

31. Četrty snopič: Italija — Nemčija — Evropska Turčija.

Gotovo lepa vrsta zanimivih, podučnih in koristnih knjig, večidel z dragimi prilogami in slikami.

Posebno se nadjam, da bodo **knjige za 1873. leto**, namreč Letopis za 1872. in 1873. leto, in Slovanstvo I. del častitim udom dobro došle.

Letopis obsega 29³/₄ tiskane pôle in ima v I. delu obširno poročilo o delovanji slovenske Matice od 1. septembra 1871. do 1. julija 1873. leta in imenik udov; potem životopisne črtice nekterih odličnih udov Matičnih, namreč: Blaža Potočnika, dr. Matija Preloga, Janeza Zalokarja in Antona barona Cojsa. — Drugi del prinaša zanimive spise zgodovinskega naravopisnega in lepoznankega zapopadka, med drugim Gogoljev ruski roman „Taras Bulba“ in prvič poslovenjeni odlični francoski roman „Pavel in Virginija“. Dodana je letopisu slika barona Antona Cojsa.

Slovanstvo (22¹/₂ pole) daje nam etnografični popis vseh slovanskih rodov in sicer v I. delu (katerega so spisali marljivi gospodje Janez Majciger, Maks Pleteršnik in Božidar Raić), po občem pregledu narodopisni popis Jugoslovanov (Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov). Ta knjiga je gotovo ena najzanimivejših in podučnejših in bode vsakemu Matičarju jako prijetno berilo. Dva priložena narodopisna zemljevida je narisal gosp. prof. Pleteršnik.

V prihodnje mora Matica, da dovrši pričeta dela, še izdati:

Slovanstvo II. del (Severni Slavjani).

Schödlerjeve knjige prirode IV. (in zadnji) snopič. (Rokopis je že izdelan.)

Slovenskega Štajerja II. in IV. snopič.

Želeti bi bilo posebno, da bi se Matici v kratkem izročili zaostali rokopisi „Slovenskega Štajerja“; ker zadnji je, rekel bi, čas, da se ta knjiga vendar enkrat dovrši. — Bati se je sicer, da bodo posamesni deli jako različni, in nekateri celó prezastareli.

Literarno delovanje Matice slovenske je bilo odlikovano: